

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno . . . 240 K

mesečno 20 .

za inozemstvo . . . 600 .

Oglaš za vsak mm višine

stolpca (58 mm) . . 1 K

malj oglaš do 30 mm

stolpca (58 mm) . . 1 .

JUUTO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

Upravništvo:

Trsnerova ulica L. št. 4
Telefon št. 98.Račun kr. post. ček. uradno
št. 11.842.

Ljubljana, 2. februar.

Minister trgovine in industrije doktor Spaho je podal demisijo. Pred nekaj dnevi je izstopil iz kabineta njegov strankarski drug minister narodnega zdravlja dr. Karamehmedović, katerega je dolgomesečna bolezen prisilila, da se odjavi napornemu poslu. Vlada je sedaj brez za-topnikov muslimanskega kluba in ako ne pride do poravnave, bodo muslimani brezdvomno prešli v opozicijo.

Vladna večina ostane sicer še vedno dovolj jaka, ker šteje brez muslimanov 201 glas, medtem ko more opozicija zbrati vsega skupaj največ 150 glasov, vendar to ni glavno. Demisija dr. Spaha nam marveč razkriva nekatere pojave, ki znova dokazujejo, s kolikim samozatajevanjem je treba danes voditi politiko. Da nam država ne omaga v neprestanih notranjih krizah. Brez globokega patriotizma, ki je pripravil mnogo žrtvovati, in brez plodnega realnega optimizma, ki na trnjevi poti naše konsolidacije niti za trenutek ne obuja in kateremu je vsak neuspeh pobula k novemu naporu in podvojenemu delu, ne bomo nikdar premagali težavnega stanja, v katerem se nahaja celokupni naš narod.

Demisija dr. Spaha in pretneje z epizodijo je obžalovanja vreden dokaz, da se v muslimanskem klubu ni moglo odločno uveljaviti to kardinalno spoznanje, ki je, reč moramo, za nas demokrate temelj za sodelovanje v vladi in ki nam daje moralno moč. Da nosimo odgovornost za premnogo stvari, proti katerim bi se najraje dvignili z najostrejšim odporom.

Dr. Spaho je svojo demisijo stvarno ali da se tako izrazimo politično — računsko utemeljil. Kakor znano, so muslimani na podlagi sklepov svojega sarajevskega sestanka stavili pri obnovi Pašičevega kabineta več pogojev in je bil med njimi in ministrskimi predsednikom sklenjen sporazum, ki so ga vladne stranke vzele na znanje. Sedaj obtožujejo muslimani g. Pašiča, da ne drži dane besede. Do 31. januarja bi bila morala vlada v smislu tega sporazuma predložiti parlamentu zakon o uvedbi muslimanske verske avtonomije. To se ni zgodilo. Pašič se zagovarja, da ni bilo mogoče, češ, v ospredje so se postavile važnejše zadeve. Pašič je namreč demokratom muslimanom in kmetom pristal tudi na to, da se čim prej pristopi k izenačenju davkov. Znano je, da so radikali uprjavili prvi energični poskus finančnega ministra Kumanudija, ki je bil dvignil zemljiški davek v Srbiji in Črni gori na štirikratno višino. Na drugi strani je delo za izenačenje davkov vsled komplicitarosti davčnih sistemov silno težavno in bi vsaka prenegljenost le še povečala kaos. Nesporno, eksistirajo neenakosti, ki kar kričijo po odpravi, pa ne samo v formalnih predpisih, temveč tudi v načinu njihovega izvrševanja. Nesporne so poslovni davek v svoji prvotno razglašeni obliki za primitivnejše naše gospodarske razmere naravnost neznošen.

V vsom tem ima dr. Spaho prav. Ali prav nima v tem, da se tudi on s svojimi tovariši od-trani od dela ter tako slabši pozicije tistih, ki so neprestano na potu, da se končno tudi na tem polju pokažejo pozitivni uspehi. Stališče Demokratskega kluba, ki je v svoji današnji seji ponovno sklenil napeti vse svoje sile, da doseže izenačenje davčnih bremen, vsled izstopa muslimanov iz vlade ne bo olajšano . . .

Muslimani so si izbrali komolno pot. Ako bi jim sledili drugi, smo jutri zopet brez vlade. Ali bi bil s tem dosežen katerikoli uspeh za državo in narod? Ali je pojutrajšnjem mogoča kakšna druga vlada, ki bi mogla pozitivno delati? Duševni očje opozicije Stojan Protič sam je priznal, da je današnja vladina kombinacija v danih razmerah edino mogoča. Nič ne poma-ga. Oostati moramo skupaj z najkonservativnejšimi elementi, da se kolo popolnoma ne ustavi in delati moramo, zavedajoč se, da je vsak najmanjši uspeh ogromna naložba za bodočnost.

VOLILNI BOJ V RUMUNIJU.

Bukarešt, 2. februarja. (Izv.) Volilni boj na Rumunskem je v polnem razvoju. Vse stranke razvijajo strastno agitacijo proti liberalcem, ki bodo morali prestopiti težek boj. Sedmograška narodna stranka se je odločila, da sklene kompromis s vsako stranko, ki je politično enako orientirana kakor ona. Najhujšo progandno proti Bratianovi liberalni stranki vodi kmetska stranka. V bivšim parlamentu je imela 80 poslancev, sedaj pa račun, da dobi večino in da bo mogla sama sestaviti novo vlado.

Demisija muslimanskih ministrov

IZJAVE DR. SPAHA NAŠEMU DOPISNIKU.

Beograd, 2. februarja. (Izv.) Sinoči, ob 20. uri, je posetil trgovinski minister dr. Spaha ministrskega predsednika Pašiča in mu naznanil svojo demisijo.

Vaš dopisnik je ob tej priliki posetil ministra dr. Spaha, ki mu je izjavil: »Vzrok mojega odstopa je predložitev novih dvanajstih skupščin, ne da bi se razpravljalo poprej o tem na ministrskem svetu. Muslimanski klub je zahteval v teh dvanajstih nekatero izpremembe. Naš klub je vlado obvestil o muslimanskih

zahtevah, toda vlada sploh ni odgovorila. Zahtevali smo pred vsem izenačenje zemljiških davkov in ukinitva davka na poslovni obrt za leto 1922. Muslimanski klub bo imel najbrže danes zvečer, ali pa jutri dopoldne sejo, na kateri bo razpravljalo o položaju in o nadaljnjih korakih. Zato se o razvoju situacije sedaj ne morem natančneje izraziti.

Drugi muslimanski član kabineta, minister za narodno zdravje, dr. Karamehmedović, je, kakor znano, zaradi svoje bolezni podal demisijo že pred dnevi.

Za koncentracijo naprednih političnih sil

POMEMBEN SHOD POSL. V. KUKOVCA.

Središče, 2. februarja. (Izv.) Tu se je vršil danes popoldne velik javni shod demokratske stranke ob ogromni udeležbi naroda. Poslanec dr. Kuvovec vzborno pozdravljen, je poročal o sedanjem političnem razpoloženju v Sloveniji in je zlasti ostro grajal cepljenje slovenske napredne javnosti na množico številne frakcije. Pozival je h koncentraciji vseh naprednih sil v Sloveniji. Dr. Kuvovec je nadalje razpravljati o dogodbih radnjega časa v narodni skupščini in o razvoju drugih aktualnih vprašanj. Njegova izvajanja so bila ponovno burno akimirana. Shod je sprejel sledeči resoluciji:

Politika samozatajevanja

iz seje demokratskega kluba.

Beograd, 2. februarja. (Izv.) Demokratiški klub je imel danes popoldne sejo, na kateri je razpravljalo o osnovanju odbora za zunanje posle. Klub je po daljši debati sklenil, glasovati proti temu odboru ker so radikali iz te zadeve napravili kabinetno vprašanje in je ministrski predsednik izjavil, da bo podal demisijo, ako demokratiški klub vztraja na svojem stališču. Ker bi s Pašičevo demisijo nastala nova huda kriza brez izhoda in bi se onemogočilo realiziranje ustave, so demokrati težkega srca se odločili za odkoditev tega važnega vprašanja. Zastopnik demokratskega kluba bo podal ob priliki glasovanja primerno izjavo. Minister Pribičević je nato obvestil klub o demisiji trgovskega ministra dr. Spaha. Daljša debata se je razvila o budžetskih dvanajstih. Poudarjala se je potreba čim prejšnjega sporazuma z velikimi strankami v tem vprašanju. Klub je končno razpravljalo o stališču, ki ga bo zavzemal pri jutrišnji interpelaciji seji parlamenta.

ZEMLJORADNIŠKI KLUB.

Beograd, 2. februarja. (Izv.) Zemljoradniški klub je na svoji današnji seji razpravljalo o stališču kluba pri jutrišnji interpelaciji seji skupščine in o vojni odškodnini, ki jo imajo prejeti še od Nemčije. Sklenjeno je bilo, da se v tem vprašanju formulirajo po stališču kluba nekatere zahteve, ki se predlože vladi in objavijo v javnosti. Stališče, ki ga bo zavzela vlada napram tem zahtevam, bo po izjavi uglednega člena merodajno za nadaljno delo zemljoradnikov v parlamentu.

ZAŠČITA INDUSTRIJSKEGA DELAVSTVA.

Beograd, 2. februarja. (Izv.) »Službene Novine« objavljajo pravilnik o higijeni in tehnični zaščiti delavstva v industrijskih podjetjih. S tem je storjen večji korak naprej v zboljšanje varnostnih razmer delavcev v industrijskih podjetjih.

GENERAL DUSMANIS ODOVAL IZ BEOGRADA.

Beograd, 2. februarja. (Izv.) Šef grškega generalnega štaba, general Dushman, je odstopal danes dopoldne v Atene.

Italijanska vlada odstopila

BONOMI JE DOBIL NEZAUPNICO TUDI OD DEMOKRATOV.

Rim, 2. februarja. (Izv.) Ze po sinoč-njih konferencah posameznih političnih klubov je bila zapečaten usoda Bonomi-jeve vlade. Odločen udarec mu je zadal sklep demokratske skupine, ki je sinoči z veliko večino sprejela naslednjo resolucijo: »Parlamentarna skupina demokracije je obširno razpravljala o vladni politiki in ugotovila, da je v vsem pomanjkljiva. Zato stopa skupina v opozicijo.»

S tem je izgubil Bonomi zadnjo oporo v parlamentu, kjer more računati le še na 120 glasov.

Demokratski ministri Girardini, Gasparotto, Giuffrida, Raineri in de Nava so vsled sklepa svoje stranke izjavili na ministrski seji, ki se je vršila danes dopoldne, da odstopajo. Ministrski predsednik

Bonomi je podal nato kratek pregled politične situacije in predlagal, naj poda čela vlada demisijo. Predlogu so ugovarjali le klerikanci, a naposled so se udali tudi ti in ministrski svet je sklenil demisijo soglasno.

Bonomi se je podal takoj po seji ministrskega sveta v avdienco h kralju, kateremu je sporočil sklep vlade. Kralj si je odločitev pridržal.

Popoldne ob 4. se je sestala poslanska zbornica. Seja pa je bila le kratka, ker jo je predsednik takoj po obvestilu, da je podala vlada demisijo, zopet zaključil. Prihodnja seja se bo vršila po rešitvi vladne krize.

(Opozarjamo na naš včerajšnji članek, ki nazorno predčuje politično situacijo v rimskem parlamentu. Uredn.)

Uspehi razorožitvene konferencie v Washingtonu

ZADNJA PLENARNA SEJA. — VSEBINA KONVENCIJE O RAZOROŽITVI NA MORJU.

Washington, 2. februarja. (Izv.) Razorožitvena konferenca je imela včeraj ob 11. uri dopoldne, svojo zanjno plenarno sejo. Državni tajnik Hughes je sporočil, da je brodovno vprašanje definitivno rešeno in je prečital med Kitajsko in Japonsko sklenjeni dogovor, nakar so se kitajski in japonski delegati zahvalili Hughesu in lordu Balfourju za posredovanje.

Državni tajnik je nato izjavil, da je vladna pogodba tudi že ratificirana. Iz poročila je posneti, da bo razoroženih 30 ameriških in 24 japonskih oklopnih. Za Francijo in Italijo do leta 1930, oziroma 1931 ni odrejena razorožitev na morju. Zveljavljene države obdržijo 18 oklopnih v skupni tonazi 500.000, Anglija obdrži pa

358.950 ton, Japonska 301.320, Francija 221.170 in Italija 182.000 ton.

Člen 3 o vojnih ladjah določa, da morajo signaturne vlasti opustiti svoje načrte za grajenje novih bojnih ladij.

Člen 5 zahteva, da nobena vojna ladja ne sme imeti več kakor 35.000 tor.

Člen 6 omejuje kaliber težkih topov na 16 col.

Člena 21 in 22 dovoljjeta anuliranje ali preklic te pogodbe v vojnem služaju, člen 29 pa pravi, da je pogodba veljavna do dne 31. decembra 1936. Pogodba ostane še naprej v veljavi, ako katere izmed udeleženi vladi dve leti poprej izrazi tozadevno svojo željo. Francoski delegat Sarzan je izjavil imenom svoje vlade, da ratificira pogodbo.

Proračunske dvanajstine za marc

Beograd, 2. februarja. (Izv.) Finančni minister dr. Kumanudji je predložil skupščini predlog za dvanajstine za marc in april, ki vsebuje iste postavke, kakor dvanajstine za januar in februar. Dr. Kumanudji zahteva, da sprejme skupščina dvanajstine do dne 10. februarja. Po izvršeni reukaciji znašajo proračunski izdatki 742.974.902 Din.

P. oračunska razprava

Uprava monopolov. — Plače pravoslavni duhovnikov.

Beograd, 2. februarja. (Izv.) Danes je 1. sekcija finančnega odbora nadaljevala razpravo o budžetu uprave monopolov, njenih dohodkov in izdatkov. Ker je uprava monopolov v nekaterih ozirih samostojna organizacija, a stoji vseno pod nadzorstvom finančnega ministrstva, bo stavila sekcija predlog, da se postavi v upravi monopolov poseben referat, ki bo posredoval med finančnim ministrstvom in upravo monopolov, in ki bo imel tudi pravico veta za one zadeve, ki bi lahko škodovala državi.

Ker se bo spojilo ministrstvo ver z ministrstvom pravde, bo možna obsežna redukcija uradništva. Razpravljalo se je pomet o prejemkih pravoslavnega duhovništva. Konstatiralo se je, da dobe pravoslavni duhovniki v Srbiji in Črni gori iste plače in dodatke kakor državni uradniki, a vrhutega tudi še biro, ki jo zanje pobira država od pravoslavnega prebivalstva.

PAŠIČ OBOLEL.

Beograd, 2. februarja. (Izv.) Ministrski predsednik Pašič je lahno obolel in se zato ni mogel udeležiti seje radikalnega kluba, na kateri se je nadaljevala razprava o administrativni razdelitvi države.

PRENAGLJENA INTERPELACIJA POSL. BRANDNERJA.

Beograd, 2. februarja. (Izv.) Poslanec Brandner je vložil interpelacijo v zadevi apanaže Karla Habsburga. V interpelaciji vprašuje vlado, zaka je pristala, da tudi Jugoslavija prispeva k tej apanaži. (Nasha vlada o prispevku Jugoslavije sploh še ni ničesar sklenila.)

CARINE PROST PROMET MED RUSIJO IN LITVO.

Riga, 2. februarja. (Izv.) Litvinske novine javljajo, da je za litvinsko blago dovoljen uvoz v Rusijo brez vsake carine. To je litvinska vlada dosegla tako, da je poprej dovolila uvoz ruskega blaga na Litvinsko brez carine.

Splošna rudarska stavka na Češkem

Praga, 2. februarja. (Izv.) Danes so se naletovala v ministrstvu javnih del pogajanja za odstranitev krize v premogovnikih. Zastopniki rudarjev so vztrajali na sklepu državne konferenc razdarjev in zahtevali, da se mežle rudarjem znižuje, oziroma zvišuje v istem razmerju, kakor se znižuje, oziroma zvišuje cene življenskim potrebščinam iz decembra preteklega leta. Lastniki premogovnikov pa so zavzemali stališče, da se mežle ne smejo določevati le po višini cen življenskih potrebščin, marveč se morajo vpoštevati tudi eksistenčni pogoji premogovnih podjetij in razmere na premogovnem trgu. Zaradi tega so danes vsi trije koalirani savezi rudarjev v posebnem pozivu na vse rudarje proklamirali generalni štrajk po celi republiki. Le varnostna dela se bodo še opravljala.

Prvi dan konklave

Rim, 2. februarja. (Izv.) Danes ob 10. uri dopoldne so se zbrali kardinali k maši, na kateri so klicali na pomoč Sv. Duha. Mašo je opravil kardinal Vanutelli. Po maši so se podali kardinali v avlo konsistorija, kjer so položili prisego, da bodo imeli pri volitvi papeža v mislih le dobrobit cerkve. Popoldne so kardinali zapustili Vatikan. Prava siksinska kapela je končana. Pol vsakim baladinom se nahajajo pisalne mise s pesniski, svinečki, svečami in pečatniki. — Popoldne, točno ob 16. uri ravno ob času, ko je ministrski predsednik Bonomi naznanil demisijo svojega kabineta, so se kardinali pričeli vračati iz siksinske kapele v svoje sobane v Vatikanu. — Prva volitev se bo izvršila jutri. Nj pa verjetno, da bi prinesla že kakšen rezultat.

ZELEZNIČARSKA STAVKA V NEMČIJI.

Berlin, 2. februarja. (Izv.) Železničarska stavka, ki jo je z današnjim dnevom proglašilo vodstvo strokovnih železničarskih organizacij, je le delna. Stavkajo pa vsi vlakovdije in telinški osovbe. V poročju berlinskega ravnateljstva promet popolnoma počiva. Katastrofa je tem večja, ker ovirajo promet tudi tam, kjer se še vzdržuje, veliki snežni zamet.

DR. BENEŠ POTUJE V LONDON.

London, 2. februarja. (Izv.) »Telegraf« poroča, da pride češki zunanji minister dr. Beneš koncem prihodnjega tedna v London, kjer bo imel z britskimi državniki važno konferenco o zadevah, ki privdejo na razpravo na genovski konferenci.

CLAUDE FARRÈRE: Morski ropar (Le Flibustier des Mers.)

Roman, Povprašani, itd.

«odgovarja: Da je povsod in vsekdar izkazoval neomejeno pokorščino vsem ukazom Njegovega Veličanstva...»

Na vprašanje, kako je dokazoval to svoje poštovanje in svojo pokorščino, ko vendar vsi vedo, da tudi po najstrožjih kraljevih ukazih niso on in njegovi tovariši prestali s pomorskim ropom in pljenjenjem...

«odgovarja, da baš zadnji slučaj dovolj jasno in glasno govori v njegov prilog, kajti on, Tomaž Jagnje, se je takoj udal, ne da bi sprožil samo en strel proti tako revni škatici...»

Na vprašanje, itd. itd. «odgovarja, da je takoj, ko je spustil svojo zastavo, dal obenem svojim ljudem strog ukaz, da takoj odložijo orožje in da se nikakor ne smejo upirati kraljevim poveljem...»

«odgovarja, da je to prebršel novih. Toda tudi v tem slučaju ne more priznati svojega pregreška in napake, ker bi si bil on takšna pisma prekrbnel...»

Na vprašanje, kateri plen med temi tako mnogoštevilnimi je bil zadnji, «izjavlja Tomaž, da se ne spominja...»

Na vprašanje, ali je morda on uničil ono množico španskih, holandskih, nizozemskih in portugalskih ladij, ki so v zadnji dobi izginile...»

«odklanja Tomaž odgovor na to vprašanje ter pravi, da zares ne ve, ali naj odgovori z «da» ali z «ne» in da noče lagati...»

Na vprašanje, ali se zaveda, da je on navaden pomorski ropar in gusar, ker je tako sredi splošnega miru in brez korzarskega pisma...»

jala na dnu morja ali pa tam kje na obali, »Lepe podlasice« pa bi se svobodno zibala na debelem morju.»

Na vprašanje, kdo bi bil oni uporni oficir, ki je ukazal, da korzarji ustrelje, in ki je tako zagrešil smrt trinajstih dobrih kraljevih služabnikov,

«Tomaž ne odgovarja. Vsled tega ga prepeljejo v sobo, namenjena za mučna vprašanja, in tudi tu ostaja Tomaž pri svojem molku...»

Na vprašanje, kdo je neka ženska z imenom Juana, ki so jo našli in ujeli na krovu »Lepe podlasice«, in ki je s strelj in bodalom ubila prve tri kraljeve mornarje, ki so jo hoteli zajeti,

«Tomaž tudi sedaj ne odgovarja. In zato, kakor poprej, zopet odpeljan v mučilnico, molči kakor prej, vkljub zopet trikrat ponovljeni proceduri mučnega izpraševanja...»

Na vprašanje, ali je ta ženska res članica posadke »Lepe podlasice«, kakor se sama usti in hvali, in da je ona bila pravcati prvi poročnik ali kapitanov namestnik na ladji,

«Tomaž molči ter vztraja pri svojem molku vkljub ponovni trikratni proceduri...»

«odgovarja, da je tekom svojega življenja pospravil tolikšen plen, da se pač ne more spominjati na vsakega posebej, odnosno na vse. Gotovo je pa pri tem poslu imel pripravljen, da dela prav, in priznava kot dokaz, da je to prepričanje edino pravilno, edino le naklonjenost in hvaležnost svojega kralja, ki ga on imenuje najspostiljivejše svojega gospodarja in vzornika...»

Na vprašanje, ali je v svojem življenju vplnil in premagal okrog petsto večjih in manjših ladij vsake vrste, med njimi tudi največje in največje vojne ladje, da se je predaja »Lepe podlasice« »Astreja« izvršila brez upora in v najlepšem redu, kajti če bi se bila »Lepe podlasice« le količkaj upirala, bi se sedaj »Astreja« naha-

obtoženec, si ni preskrbel novih. Toda tudi v tem slučaju ne more priznati svojega pregreška in napake, ker bi si bil on takšna pisma prekrbnel, da mu niso zagotavljali ljudje, da novi namestnik takšnih pisem več ne izdaja in da si zato vsi Flibustejski pač pomagajo brez njih...»

Na vprašanje, kateri plen med temi tako mnogoštevilnimi je bil zadnji, «izjavlja Tomaž, da se ne spominja. In vsled tega zopet prepeljan v mučilnico in strogo povprašan, vztraja pri svojem prvotnem odgovoru...»

Na vprašanje, ali je morda on uničil ono množico španskih, holandskih, nizozemskih in portugalskih ladij, ki so v zadnji dobi izginile, in ali ni on potopil in pobil ljudi, ki so na teh ladjah nahajali,

«odklanja Tomaž odgovor na to vprašanje ter pravi, da zares ne ve, ali naj odgovori z «da» ali z «ne» in da noče lagati. Zaradi tega v mučilnici strogo izprašan, vztraja zopet pri svojem odgovoru in je trdovraten...»

Na vprašanje, kakšna divja in poganska krvoločnost ga je obsedla, da se je s svoje zadnje vožnje vrnil s štiridesetimi groznimi obešenci v svojem drogovju,

zopet odklanja pojasnila in vkljub strogemu izpraševanju ostaja trdovraten. Ponovno mučenje nima boljšega uspeha.

Na vprašanje, ali se zaveda, da je on navaden pomorski ropar in gusar, ker je tako sredi splošnega miru in brez korzarskega pisma po raznih vodah plnil, napadal, zavzemal, ropal, palil tuje ladje in pobijal njihove posadke,

odgovarja obtoženec ves ogorčen, da je on vedno bil in ostal pošten korzar in pustolovec za srečo, nikdar pa pomorski ropar, kar bi vendar pomnilo zločinca in briganta, dočim so on, Tomaž Jagnje, in ženska Juana, o kateri je zgoraj zapisano, in vsi njuni tovariši bili vedno pošteni in pravični vojščaki in pomorščaki, z božjo pomočjo...»

Čitanka za zanatske (obrtnje) škole. (Sastavio Jeremija Zivanović. Sarajvo. Zemaljska štamparija. 1921. Cena 6 dinara. Str. 280.)

Kakšna bo Čitanka, ki jo je sestavil Jeremija Zivanović? Jeremija je kot beograjski profesor 1. 1911, pripravil izlet srbijskih profesorjev v Zagreb in v Ljubljano. Urejal je takrat in ureja še danes list za srednješkolsko mladino »Venac«, ki je posebno rad sprejemal in sprejema slovenske članke, če jih — dobri. Udeležniki lanskega profsorskega kongresa so Zivanovića čuli govoriti na Bledu.

Taki Jeremije ne mislijo samo na en del našega naroda, ampak na vse jugoslovenski narod. In tako je res tudi Čitanka Jeremije Zivanovića srbska, hrvatska in slovenska. Slovenskega je primeroma iako mnogo, kakih 21 bgril. Sestnajst slovenskih beril je vzetih iz Stiasnega »Berila za ponavljalne škole« (1912), nekaj sem jih pa pripravil jaz: služila je tudi Podkrajškova »Slov. Čitanka za obrtnje škole« in Brinarjeva čitanka. Spričo svojega namena ima knjiga razmeroma malo beletristike; iz slovenske beletristike je najbolje zastopan Ivan Cankar («Nedelja», «Ziljenje, Mladost, Ljubez», «Pozdravljeni»); Andrej Rapč je dal odlomek iz «Daneta», Gregorčič pa «Sočo». Izmed slovenskih podjetnih obrtnikov je dobil članek pokojni Ivan Bonač, a celjskemu Ivanu Rebeku se piše pismo v vzorci korespondence.

Berila so razvrščena stvarno, ne morbiti plemenski; niso torej vsi članki iz srbske literature in o Srbih ali članki v cirilici skupaj in zopet hrvatsko-latinjski skupaj ter končno slovenski skupina posebe, marveč si slede na pri-

mer Hrvat Reljković, Srb Vuk St. Karadžić in Slovenec Trošt. «Plemenca» so torej — parcelirana in brez vsake avtonomije. V pregovorih (str. 96, 248) se izmenjuje cirilica in latinica, kakor se sicer menjajo ciriljski in latinjski sestavki.

Pričujoča knjiga je pravzaprav drugo izdaje Čitanke, ki je prvič izšla l. 1912. L. 1915. se je tiskalo že drugo izdaje, ali za tuje okupacije je bil uničen rokopis in kar je bilo že tiskaneja.

Zivanović je svojo knjigo sodaj prikrojil po novih razmerah. Obrtni učenci naj bi se učili o vseh delih našega naroda ter svoje strokovno znanje črpali ne le iz knjig, tiskanih v cirilici, ampak tudi iz knjig, tiskanih v latinici, ne samo iz razprav pisanih hrvatsko-srbski, ampak tudi iz slovenskih; zato so v knjigi čisto strokovna berila (o obrti, prometu) tudi »hrvatska« (t. j. v latinici) in »slovenska« (na pr. Vrhovčev članek: Svetovni promet ali pa Humkova «Luč»).

Ali je knjiga namenjena za Srbe? Mislim, da jo je Zivanović uredil na označeni način zato, da bi se mogla rabiti po vsej državi, torej da bi se mogla uvesti tudi na Slovenskem. Vem, da se bo kakemu »kulturnemu delavcu« morda zdelo preveč hrvatsko-srbska ali preveč ciriljska. Jaz pa pravim: Kdor se bo več učil in več znal, ta bo več veljal.

Končno naj prijatelja Zivanovića le opozorim, da Bürgerjev »braver Mann« (str. 40) ni »hraber mož«, ampak vri, da so Alpe (str. 102, 103) ženskega spola in da bi jaz ne vzel v knjigo članka, spisanega po Orožnu (133): «iz zgodovine slovenskega naroda», ker večji del tega članka govori bolj o splošno slovanskih starinah nego o slovenski zgodovini. Dr. Fr. I.

Table: Vremensko poročilo. Columns: Kraj opazovanja, ob, Zračni tlak, Zračna temperatura, Veter, Oblačno 0-10, Padavine mm. Includes data for Ljubljana, Zagreb, Beograd, Ljuzaj, Praga, Inomost.

Razne vesti ZAKONSKE ODREDBE PROTI HABSBUŠKI PROPAGANDI NA ČESKEM.

Praga, 1. februarja. (Izv.) Ustavno pravni odsek češkoslovaškega parlamenta je razpravjal te dni o predlogu polanca Bartoška in tovarišev glede zakonskih naredb, ki bi povsem onemogočile kakršnokoli habsburško propagando v državi ali v inozemstvu.

Iz predloge povzemamo sledeče določbe: Člen I. govori o osebah, ki bi posekale karkoli, da pride na čelo češkoslovaške države kak član bivše avstro-ogrške vladarske hiše ali kak sorodnik te rodbine.

Člen II. govori o habsburški propagandi na češkoslovaških tleh. s ciljem vzpostaviti plana habsburške rodbine v katerikoli državi, ki je nastala na tleh bivše Avstro-ogrške monarhije; tudi take osebe se kaznujejo radi zločina, z ječo do 5 let.

Ako pride kak član habsburške rodbine brez predhodnega dovoljenja vlade na ozemlje češkoslovaške republike, zagreši zločin in se kaznuje z ječo do 10 let; kdor bi mu pri tem pomagal, se kaznuje s petimi leti ječe.

Vse kazni imajo vrh tega za posledico konfiskacijo celokupnega premoženja obtoženca v korist države in izgubo državljanjskih pravic; ako je obsojence inozemec, se za vedno izžene iz države; ako je češkoslovaški državljan, pa se postavi pod trajno policijsko nadzorstvo.

MUSLIMANSKE ZAHTEVE. Beograd, 1. februarja. (Izv.) «Politiška» poroča, da bo na prvi seji ministrskega sveta zahteval dr. Spaho pojasnila, kaj je z muslimanskimi zahtevami glede nadaljnega obstanka v vladi. Za slučaj, ako vlada ne bi izpolnila muslimanskih pogojev, je pričakovati, da poda minister dr. Spaho svojo ostavko.

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc. Lastnik in izlajatelj Konzorcij «Jutra».

Mali oglasi

Službe. Korespondent. Izveščina, zanesljiva ter samostojna moč, spreten stroje pisec in stenograf, se pod ugodnimi pogoji takoj sprejme pri večjem tovarniškem podjetju v Ljubljani.

Prodajam. Nekaj vagonov. slskega, gorskega, stenjenega sena ima npradaj Ludvik Modic, Bliska polica pri Raketu.

električno razsvetljava in posebnim vodom. P. nudbe pod «Mirna stanka» na anončno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 248

Kontoristinja, 198. samostojna slovenska in nemška korespondentinja, izurjena strojepi-ka in stenografinja, se takoj pod ugodnimi pogoji sprejme za tovarniško podjetje v Ljubljani.

Stanovanja. Brezplačno hrano. tekom enega leta in racus tega stanovanja, obložeje iz ene sobe in kuhinje dam tistemu, ki pripomore mali inteligenčni družini do stanovanja iz dveh do treh sob in kuhinje.

Stanovanje sastoj. Katera boljša stranka v sredini mesta bi hotela zamenjati stanovanje z dvema sobama in priključnami z evskim v Mostah.

Kupim. Suha bakova drva. Reslovina in kostanjev les se kupijo. P. nudbe: I. Jugoslovska posreovalnica za les, Maribor. 253

Dve meblovani sobi. se iščeta za takoj, ozir. za 15. februar. Po možnosti z

Krasna vila 219. obsežnim angleškim parkom v idilično lepem slovenskem trgu, ob železni ki postaji. nova moderna zgradba, je nasprodi. Intereseuti naj pošljejo svoje nasove na upravo «Jutra» pod «Prilika».

Advertisement for Malpoložiči (MAL POLOŽIČI) featuring a picture of a box and text about their products and company location in Ljubljana.

Advertisement for Prometni zavod za premog (d. d.) in Ljubljani. Text describes their products, quality, and contact information.

Advertisement for Vžigalice (MATCHES) featuring the brand 'MIKADO' and 'RUSE'. Text describes the quality and availability of the matches.